

Leikit pihassa ja kylällä

Moosenmäen merkittävät paikat lapsille olivat tie ja tiehen liittyvät alueet. Jukan mutka (Paikka jossa asui Jukka Lagstedt), Jumperin perunakuopat (Ljungbergin kohdalla olevat kolme tai neljä perunakellaria), Mantilan männikkö (Ellilän metsä Mantilan kohdalla), Laakson mäki (Moosenmäentien ja Laukkumäentien risteys) ja Sinimaan tontti (Nykyisin Aimo Salon pihapiiri).

Leikki-ikäisenä aktiviteetit löytyivät joko omasta pihasta tai jokamiehenoikeutta vapaasti soveltaen naapureiden metsiköistä. Leikkikaluja ei juuri ollut, mutta silti keksittiin kaikenlaista. Savikkoisilta alueilta löytyi paikkoja, joissa kasvoi suokortetta. Suokorte muodosti lapsen mielikuvituksessa koivun. Niitä sopivasti harventamalla saatiin syntymään koivikkoja. Koivikoista muodostui karjahakoja. Pajusta vuoltiin tikut aidanseipäiksi ja niiden väleihin narut langoiksi. Erään kerran löydettiin jostakin kela, josta purettu kuparilanka toimi karjatarhoissa erinomaisena piikkilangoituksena. Eläiminä oli perunat tai lumpeenkukkien siemenkodat. Jalat niille vuoltiin tikuista.

Kun olimme jo kouluikäisiä niin leikit muuttuivat. Kotipihassa oli kerran talon maalauksen jäljiltä pitkiä, vahvoja lankkuja, jotka soveltuivat erinomaisesti hyppylautailuun. Hakkuupölkky vaan nurin lankun alle ja jopa päästiin korkealle. Jossakin vaiheessa tämä ei riittänyt vaan päätettiin kokeilla, kuinka korkealle navetan nurkalta löytämämme tiili nousee. Lankulle hyppäämällä ei kovinkaan korkealle, mutta kun rankakasasta löytyi kolmimetrinen männynrunko, niin suunnitelmista alkoi tulla totta. Tiili asetettiin hyppylankun päähän. Männynrunko hilattiin väellä ja voimalla pystyyn. Reippaalla saatolla runko kaatui lankun toisen pään päälle ja tiili lähti. Kovaa ja korkealle! Tiilen ottama suunta alkoi huolestuttaa, sillä yläkuolokohdan jälkeen tiili alkoi laskeutua kohti liiterin kattoa. Tiili hurautti huopakatosta läpi, jonka jälkeen kaikki todistusaineisto hävitettiin pikaisesti. Sitten aloimme miettiä kuumeisesti selitystä vanhemmille siihen, miksi liiterin katossa on reikä.

Pihapiirin ulkopuolelle lähtiessämme suosikkipaikoiksi tuli Mantilan männikkö ja silloin vielä rakentamaton Sinimaan tontti. Näissä paikoissa oli joillakin osin hyvin vahva lepikko. Lepikkoon oli helppo rakentaa suojavarustuksia ja majoja käpysotaa varten. Kaikki aikuiset eivät leppien katkomisesta pitäneet. Kun käpyjen lähtönopeudet eivät riittäneet hankittiin pyörän sisäkumit, katkaistiin ne ja toiset päät solmittiin lähemmäksi oleviin lepänrunkoihin. Toisiin päihin isän vanhasta saapasvarresta nahan palanen ja näin saatiin järeän luokan ritsat. Kävyt riittivät aluksi ammuksiksi. Eipä mennyt pitkään kun piti hankkia ammuksiksi tien varresta sopivia kiviä. Kivet lähti ritsalla niin kovaa, että kasvavat lepät olivat kohta kuoriltaan laikkuisia. Tämä ei tietystikään kuulunut jokamiehen oikeuksiin, mutta rikos lienee jo vanhentunut. Kivien ampuminen päättyi kun emme havainneet polkua pitkin kulkevaa Karvasen Hiljaa ja ammuimme kiven oletettavasti metrin päästä hänen ohitseensa! Kauhulla odotettiin koska seppä Karvanen tulee käymään. Onneksi ei tullut näissä asioissa.

Talvisin paras paikka oli Lagstetin kohdalta tai sitten perunakuopilta lähtevä, kohti Jukan mutkaa laskeva mäki. Vauhti oli potkukelkalla laskien sen verran kovaa, että usein Jukan mutkassa jono menetti hallinnan ja sitten ojalumet tai auravalli pölysi.

Paras hyppäämiseen soveltuva mäki oli Piharinteen takana olevalta vuorelta Ellilän pellolle laskeva mäki. Mäen koko kuitenkin määritteli, että aivan pienimmät eivät uskaltaneet mäkeä laskea. Isommillakin oli aina se riski, että sukset katkeavat. Jos näin kävi suksi paikattiin säilykepurkista leikatulla peltikappaleella.

Polkupyörät olivat viisikymmentäluvulla joko naistenpyöriä tai miestenpyöriä. Lastenpyöriä ei juurikaan näkynyt. Pari vuosikymmentä myöhemmin tuli valikoimaan nuorisopyörät. Aikusten pyörät olivat työmatkapyöriä tai sitten muuhun välttämättömään liikkumiseen tarkoitettuja välineitä. Niillä ei saanut leikkiä. Eihän nykyäänkään autoilla voi lapset leikkiä - nyt en kyllä huomannut, että leikkiihän nykynuoriso mopoautoilla! Jos silloin halusi oppia pyörällä ajamaan niin piti vaan rohkaista itsensä ja aloittaa joko isän- tai äidinpyörällä. Poikahan ei voinut opetella naistenpyörällä, vaan isän "Bismarck" oli harjoitteluväline.

Tasapaino haettiin yhdellä polkimella seisten alamaan viettävyttä hyödyntäen. Tähän harjoitteluun paras paikka oli Rämäsen "suora", jolle Laakson mäen kumpare antoi sopivan vauhdin. Rullaus oli lopetettava ennen kuin viettävyys alkoi pudottaa tien kohti Tuomolan mutkaa, sillä silloin vauhti olisi ollut liian kova. Tasapainon hallinnan jälkeen alkoi ajaminen, joka tapahtui ns. "rungon välistä" koska rungon yli ei yltänyt. Tällä tavalla polkien pyörä oli hieman vinossa oikealle, mutta silti matka joutui. Jos ketjunsuoja oli huono tai kokonaan pois oli aina se vaara olemassa, että housunlahje jää ketjun väliin. Pyykkipoikaa housunlahkeessa käytettiin vain silloin kun oli suorat housut jalassa - siis pyhäpukeissa.

Pauli Konttinen
Hämeenlinna